

Ålands handikappförbund r.f.

Verksamhetsplan

2023

Ålands
handikappförbund

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Om Ålands Handikappförbund	3
Mål och syfte	3
Förbundets målsättningar under 2023	4
Personalen vid förbundet.....	5
Kansliet	6
Hållbarhet	6
Verksamhet	6
Påverkansarbete	7
Personligt ombud för personer med funktionsnedsättning	8
Kunskapshöjande åtgärder.....	8
Administrativ service till medlemsföreningarna	10

Om Ålands Handikappförbund

Ålands handikappförbund r.f. (förbundet) är en samarbetsorganisation för funktionshinder- och patientföreningar på Åland. Förbundet består av följande **12 medlemsföreningar**;

- Andning & Allergi Åland r.f.
- Demensföreningen på Åland r.f.
- Diabetesföreningen på Åland r.f.
- De Utvecklingsstördas Väl på Åland r.f.
- Föreningen Vårt Hjärta r.f.
- Ålands Autismspektrumförening r.f.
- Ålands Cancerförening r.f.
- Ålands Hörselförening r.f.
- Ålands Intresseförening för psykisk hälsa – Reseda r.f.
- Ålands Neurologiska förening r.f.
- Ålands Reumaförening r.f.
- Ålands Synskadade r.f.

Styrelsen för Ålands handikappförbund r.f. består av 12 personer, en representant från varje medlemsförening. Styrelsen har en viktig roll som arbetsgivare för de anställda och speciellt ordförande deltar aktivt i förbundets arbete bland annat genom att ingå i ledningsgruppen. Ledningsgruppen består av ordförande, vice-ordförande och förbundets verksamhetsledare. Gruppens roll och uppgift är att fungera som ”bollplank” för verksamhetsledaren och att diskutera större ärenden som berör verksamheten inför styrelsemöten.

Mål och syfte

Förbundets syfte är att arbeta för jämlikhet och delaktighet på lika villkor för personer med funktionsnedsättning på Åland, i enlighet med **FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning** (funktionsrättskonventionen). Förbundet vill i sitt påverkansarbete vara delaktigt i alla frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Så långt det är möjligt **tillvaratar förbundet alla personer med funktionsnedsättningsintressen oberoende av medlemskap i någon förening**. Förbundet är partipolitiskt och religiöst obundet.

Förbundets målsättningar under 2023

Påverkansarbetet får ett stort fokus. Vi lyfter och driver viktiga frågor, samtidigt som vi är observanta på och aktivt bevakar aktuella samhällsfrågor. Förbundet anser att medvetenheten och kunskapen om Funktionsrättskonventionen och dess innebörd behöver bli större och synligare i vårt samhälle. Målet är att uppnå samma status för funktionsrättskonventionen som för FN:s barnrättskonvention.

Förbundet önskar **permanenta rättighetsutbildarprojektet** och ansöker om finansiering för en heltidsanställd rättighetsutbildare. Förbundet vill fortsatt aktivt arbeta vidare med att informera näringslivet, kommuner och myndigheter om **vad funktionsrättskonventionen innebär** och hur var och en kan arbeta för att implementera den och stärka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Vi vill också sprida kunskap om funktionsrättskonventionen bland allmänheten och belysa och uppmärksamma nya artiklar i funktionsrättskonventionen. För att driva påverkansarbete planerar förbundet att aktivt nätverka med andra funktionsrättsorganisationer i Norden.

Förbundets roll i samhället och gentemot medlemsföreningarna ska göras ännu tydligare. Processen med att **uppdatera stadgar** och namn för förbundet fortsätter vid behov under år 2023. Även arbetsordningen och styrdokumentet för förbundets administrativa medlemservice kommer att ses över och uppdateras.

Vi fortsätter erbjuda ålänningar möjligheten till konsultation av verksamheten Juridiskt ombud på fastlandet. Möjligheten till Juridiskt ombud kommer att tydligare presenteras på hemsidan och i annan verksamhet. Vi kommer även att fortsätta erbjuda möjlighet till **juridiska köptjänster** i enskilda fall, som komplement till förbundets befintliga resurser.

Fortsättningsvis anhåller vi om att landskapsregeringen ger ÅSUB i uppdrag att i samarbete med förbundet utföra en ny rapport om de ekonomiska villkoren för personer med funktionsnedsättning. Senaste rapporten gjordes år 2008. Mera och nyare statistik behövs! Konkreta önskemål:

- Antal klienter inom KST:s funktionservice och utkomststöd? Arbetsbelastningen, hur många klienter/pers.? Utvecklingen?
- Hur många personer med funktionsnedsättning under 65 år har pension?
- Lyfta könsaspekter i rapporten. Upplevd fattigdom – fler kvinnor?
- Vart tar unga med funktionsnedsättning vägen efter det gymnasiala stadiet?

Personalen vid förbundet

Förbundets personal arbetar med allt från utlåtanden, individuellt stöd, informationstillfällen, bibliotek, förbundets tidning och administrativ föreningservice, som exempelvis löneräkning och bokföring.

Personalstyrkan består av verksamhetsledare, kommunikatör, ekonomiansvarig, byråsekreterare/receptionist, rättighetsutbildare samt personligt ombud. Personalens arbetstid är heltid, förutom byråsekreteraren/receptionistens som är 82,8 % av heltid. Dessutom har förbundet en timanställd som utför städning på kansliet.

Verksamhetsledaren har det övergripande ansvaret för den löpande verksamheten. Hit hör personalledning för förbundets personal samt att hålla personalmöten med samtlig personal vid det gemensamma kansliet, budgetansvar, att bereda, föredra och verkställa beslut från förbundsstyrelsens möten samt för vår- och höstmöte, ordförandemöte, påverkansarbete och utvecklingsarbete i funktionsrättsfrågor, samarbete med andra organisationer och myndigheter samt informationsverksamhet. Verksamhetsledaren är förbundets representant i tre råd: Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland, Handikapporganisationernas Nordiska råd (HNR) och Nordiska Rådets funktionshinderråd.

Karl Wahlman är förbundets verksamhetsledare.

Kommunikatören ansvarar huvudsakligen för informationsverksamhet både externt och internt inom förbundet. Kommunikatören är redaktör för förbundets tidning, uppdaterar webbplats och sociala medier, sammanställer övrigt informationsmaterial samt ansvarar för förbundets samarbetsprojekt, evenemang och aktiviteter.

Gunilla G Nordlund är förbundets kommunikatör.

Ekonomiansvarig ansvarar för förbundets bokföring, bokslut och löneutbetalningar. Dessutom deltar ekonomiansvarig i budgetarbetet för förbundet. Ekonomiansvarig erbjuder samma service till medlemsföreningarna.

Ann-Catrin Vinberg är t.f. ekonomiansvarig från och med 9.9.2022.

Byråsekreteraren/Receptionisten har ansvar för att sköta kundservice i receptionen, den tekniska utrustningen på kansliet och medlemsservicen till de medlemsföreningar som har behov av det.

Iréne Johansson är byråsekreterare/receptionist.

Personligt ombud erbjuder en unik form av individuellt stöd och rådgivning till 18 år fyllda personer med funktionsnedsättning eller till familjer med barn med funktionsnedsättning som har ett omfattande och långvarigt behov av vård och stöd. Personligt ombud arbetar på

uppdrag av personer med funktionsnedsättning. Målsättningen är att ge personer med funktionsnedsättning förmåga att ta kontrollen över sitt liv och att kunna ta del av och samordna samhällets utbud av stöd, service och vård.

Harriet Storsved arbetar som personligt ombud.

Rättighetsutbildaren informerar och utbildar kommuner, myndigheter, näringslivet och allmänheten på Åland om funktionsrättskonventionen, som gäller sedan juni 2016.

Emilia Liesmäki arbetar som rättighetsutbildare.

Förbundet strävar efter att vara en god arbetsgivare som månar om personalens välbefinnande och arbetshälsa. Bland annat erbjuder förbundet personalen fortbildning, utökad företagshälsovård, friskvård och god ergonomi på kansliet. Under året 2023 kommer Förbundet fokusera på arbetsklimatförbättrande åtgärder.

Kansliet

Kansliet med personal, bibliotek, sammanträdesrum och teknik, fungerar som ett **gemensamt resurscenter** för personer med funktionsnedsättning på Åland. Via kansliet, som är öppet måndag-torsdag kl. 9-15 och fredag kl. 9-13, förmedlas information och service till både medlemmarna och allmänheten.

Förbundet hyr kontorsutrymmen om 399 m² på Skarpansvägen 30 i Mariehamn av Pensionsförsäkringsbolaget Veritas. Förbundet fungerar som hyresvärd gentemot medlemsföreningarna som är underhyresgäster: Demensföreningen på Åland, De utvecklingsstördas Vål på Åland, Ålands Reumaförening, Föreningen Vårt Hjärta, Ålands Neurologiska förening och Ålands Hörselförening. Hyran är bunden till konsumentprisindex och justeras årligen. Ålands Cancerförening äger sitt kansli som finns bredvid förbundets lokaler och föreningen använder de gemensamma utrymmena och delvis kansliets teknik. Alla medlemsföreningar kan använda de gemensamma utrymmena.

Hållbarhet

Ålands handikappförbund har aktivt gått in för att i sin verksamhet sträva till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet i enlighet med **Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland**. Förbundets arbete för delaktighet för personer med funktionsnedsättning och tillgänglighetsarbete är viktiga delar av hållbarhetsarbetet och ingår speciellt i agendans strategiska utvecklingsmål 1, 2 och 5.

Verksamhet

Förbundets verksamhet bygger på samarbete med en mängd olika aktörer och myndigheter.

Samarbetet med medlemsföreningarna syns speciellt inom arbetsgrupperna för påverkansarbete: tillgänglighetsgruppen och yttrandegruppen. Dessutom administrerar förbundet stadgeenliga vår- och höstmöten och planerar två ordförandemöten, för att hålla dialogen med föreningarna levande, under 2023.

Förbundet är medaktör i nätverket **Bärkraft.ax** och samarbetar både genom nätverket och i övrigt med många myndigheter och organisationer. Dessutom finns förbundet representerat i **Rådet för personer med funktionsnedsättning** på Åland, i **Fördelningsrådet** samt i styrelsen för föreningen **Bärkraft Åland**.

Kontakten till olika organisationer inom funktionshinderområdet, också i ett nationellt och ett nordiskt perspektiv, är viktig. Förbundet har en representant, verksamhetsledaren, i Nordiska ministerrådets samarbetsgrupp **Råd för nordiskt samarbete om funktionshinder**.

Påverkansarbete

Förbundets viktigaste roll är den som **intressebevakare och remissinstans**. Denna uppgift ökar snabbt i och med att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gäller på Åland och tack vare att förbundet genom information och påverkansarbete synliggör funktionsrättsperspektivet i samhället. Förbundet agerar på många olika sätt, till exempel genom möten, tillgänglighetsbesiktningar av offentliga platser, insändare i massmedia, skrivelser och utlåtanden. Förbundet arbetar extra intensivt med utåtriktat påverkansarbete under valåret 2023. Genom sitt påverkansarbete försöker förbundet få funktionsrättsfrågor med i partiernas valprogram.

Förbundet har två permanenta arbetsgrupper för sitt påverkansarbete; **yttrandegruppen och tillgänglighetsgruppen**, för att koordinera samarbetet med föreningarna. Yttrandegruppens roll är att lyfta och diskutera frågor som gäller personer med funktionsnedsättning på Åland, föra fram föreningarnas erfarenheter och synpunkter. Förbundet lämnar utlåtanden koordinerat för förbundet och medlemsföreningarna och har därför en viktig roll som gemensam intressebevakare för funktionshinderrörelsen på Åland. Förbundet fortsätter att arbeta med de problemområden som lyfts från i rapporten "Hur upplever personer med funktionsnedsättning sin situation på Åland" (Emma Othman, 2020), exempelvis stödtjänster, tillgänglighet, bemötande, fattigdom, psykisk ohälsa och ojämlikhet mellan kvinnor och män. Utifrån den ovan nämnda rapporten kommer förbundet att sammanställa en egen alternativrapport om personer med funktionsnedsättningar situation på Åland till FN:n kommittén som bevakar konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Förbundet kommer också att följa upp löftena i regeringsprogrammet Tillsammans för Åland, bevaka aktuella lagstiftningsprocesser och Kommunernas socialtjänsts (KST) och kommunernas service till personer med funktionsnedsättning. Förbundet arbetar även framöver med bevakningen av Landskapsregeringens implementering av styrdokumentet "Ett tillgängligt Åland".

Förbundet planerar att anställa två **högskolepraktikanter** under året. En praktikant är redan tillsatt för att hjälpa oss under 2023 med sammanställningen av alternativrapporten till FN kommittéen för personer med funktionsnedsättning. Förbundet fortsätter leta efter en praktikant till uppdraget med att undersöka på vilket sätt förbundets remissvar och funktionsrättskonventionen har beaktats i ett urval av de lagförslag/lagar som har behandlats eller antagits under de senaste åren.

För att lyfta fram barn med funktionsnedsättning och deras delaktighet, har förbundet från och med hösten 2021 ett **ungdomsråd**, bestående av några personer. Planen är att rådet ska träffas 2 – 4 gånger per år och rådets medlemmar får själva föra fram vilka områden de vill diskutera. Tanken är att diskussionerna ska ge möjlighet för unga personer med funktionsnedsättning att göra sina röster hörda och att kunna lyfta sådant som de vill förbättra i samhället, ärenden som till exempel berör ungdomarnas vardag. Informationen från rådets medlemmar används i förbundets påverkansarbete och når genom det beslutsfattare och andra nyckelpersoner i samhället. Förbundets rättighetsutbildare koordinerar ungdomsrådet.

Förbundets tillgänglighetsgrupp fortsätter att utgående från ett brukarperspektiv ge rådgivning, information och utlåtanden till bland annat myndigheter och privata aktörer om tillgänglighet.

Personligt ombud för personer med funktionsnedsättning

Information, stöd och hjälp till enskilda personer, både personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga, är ett högprioriterat område för förbundet. Det finns idag, speciellt med tanke på kommunernas och övriga myndigheters svagare ekonomiska situation, ett stort behov av stöd och information för att personer ska orka driva sina intressen och få den service och den hjälp som de har rätt till. Personligt ombud erbjuder information och rådgivning och stöder personer med funktionsnedsättning i kontakten med myndigheter och andra organisationer. Personligt ombud uppmärksammar även de brister i samhällssystemet som framkommer vid kontakten med klienterna. Som komplement till den sakkunskap som förbundets personal besitter anlitas verksamheten Juridiskt ombud på fastlandet och förbundet kommer även i fortsättningen köpa juridiska tjänster för brukare i enskilda ärenden.

Kunskapshöjande åtgärder

I syfte att öka kunskapen om och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning bedriver förbundet ett flitigt informationsarbete. En fortsatt aktuell agenda under de närmsta åren är att sprida kunskap om *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* och vad den konkret innebär. De stater som har ratificerat FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska, i

enlighet med konventionens artikel 8, aktivt arbeta för att öka kunskapen om konventionen och situationen för personer med funktionsnedsättning i samhället. Eftersom vi ser ett stort behov i samhället och ingen annan aktör som arbetar med kunskapshöjande åtgärder kopplat till funktionsrättkonventionen ser vi det som viktigt att det här arbetet blir en permanent del av förbundets verksamhet.

Rättighetsutbildarens uppgift är att informera och utbilda kommuner, myndigheter och det civilsamhället om konventionen, dess innehåll och hur innehållet kan omsättas till praktik i de egna verksamheterna. Rättighetsutbildaren driver också projekt inom de utvalda fokusområdena.

Förbundet ser att det behövs ett kontinuerligt arbete med att öka kunskapen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och planerar att fortsätta sprida information om funktionsrättskonventionen genom att göra rättighetsutbildning till bestående tjänst. Utbildningar kommer framöver att kontinuerligt erbjudas exempelvis för personal och förtroendevalda samt allmänheten. Förbundet anser att om personer med funktionsnedsättning och samhällsinstitutioner inte kan funktionsrättskonventionen vet de inte heller när funktionsrättskonventionen kränks och vilka skyldigheter Åland åtagit sig. Framöver kommer rättighetsutbildaren att utöka de utvalda fokusområdena kopplade till artiklar i konventionen, som rättighetsutbildaren arbetar med.

Förbundet ger ut två nummer av sin **tidning**, som främst innehåller aktuell information inom funktionshinderområdet, förbundet och föreningarna. Tidningen har en upplaga på cirka 15 000 exemplar och delas ut till alla hushåll och alla företag på Åland (exklusive hushåll som har valt bort reklam) och är därmed en effektiv informationskanal för både förbundet och föreningarna ut i det åländska samhället.

Förbundet planerar att i samarbete med medlemsföreningarna fortsätta informationsarbetet med att arrangera **"Pröva på dagen"** för politiker, tjänstemän och andra aktuella målgrupper.

För att stimulera samarbetsklimatet mellan personal/representanter för medlemsföreningarna och förbundet planeras en gemensam rekreationsdag utanför kansliet.

Förbundet fortsätter med sitt **bibliotek** som erbjuder aktuell litteratur inom funktionshinderområdet. Förbundet beställer in nya böcker till biblioteket några gånger per år.

Förbundets **barnbok Pussel** som handlar om rättigheter för personer med funktionsnedsättning lanserades under hösten 2021. Meningen med boken är att väcka tankar och diskussion kring rättigheter och människors olikheter, och att öka förståelsen för att vi är olika men lika mycket värda. Boken delas fortsättningsvis gratis ut till alla förundervisnings-avdelningar och bibliotek på Åland. Barnboken finns även till försäljning i de lokala bokhandlarna för allmänheten. Under 2023 lanseras boken som digital version med

teckenspråk som komplement. Förbundet fortsätter arbeta med att sprida bokens budskap och innehåll till diverse samhällsaktörer och allmänheten.

Förbundets **socialskyddsguide** är ett levande dokument som vid behov kontinuerligt uppdateras och marknadsförs och publiceras på hemsidan. I guiden finns en kort redogörelse för de olika stöd- och bidragsformer som finns i samhället samt kontaktuppgifter till de olika myndigheter och instanser som erbjuder stöd och service. Förbundet informerar aktivt allmänheten och medlemsföreningarna om socialskyddsguidens existens och innehåll.

Under året satsar förbundet på följande **informationsprojekt och -evenemang**:

- **FPA-informationstillfälle**
Förbundet koordinerar det årligen återkommande informationstillfället om FPA:s förmåner för medlemsföreningarna under vårvintern.
- **Informationsmöte med Kommunernas socialtjänst (KST)**. Förbundet planerar att årligen arrangera ett möte där brukare kan träffa och ställa frågor till tjänstemän på kommunernas socialtjänst.
- **Lansera ett valmanifest inför valet 2023.**
- **Arrangera en paneldebatt med politiker.**
- **Förbundet deltar i Utbildningsbyråns fortbildningstillfälle Dialog 2023** i februari 2023. Förbundet lyfter fram under evenemanget funktionsnedsatta barns situation i samhället.
- Förbundet arrangerar **ett större föreläsningsevenemang** under våren 2023 för allmänheten, föreningar och myndigheter.
- **Åland Pride 2023** uppmärksammas.
- Förbundets **samarbete med City Mariehamn och näringslivet fortsätter.**
- **Ålands funktionsrättsdag** uppmärksammas under hösten tillsammans med föreningarna. Ålands funktionsrättsdag uppmärksammar den internationella funktionshinderdagen den 3.12.

Administrativ service till medlemsföreningarna

Förbundet vill fortsätta erbjuda administrativt stöd till sina medlemsföreningar. I praktiken innebär det att förbundets ekonomiansvariga och byråsekreterare/receptionist fungerar som resurser för medlemsföreningarna i stället för att respektive förening själv ska ansvara för servicen.

Förbundet erbjuder som medlemsförmån bokföringstjänster och upprättar bokslut för medlemsföreningarna, i dagsläget för 11 av föreningarna. Ekonomiansvarig erbjuder också hjälp med löneräkning, löneutbetalning, deklaration av skatter på eget initiativ och anmälningar till inkomstregistret för föreningarna, hjälper till vid uppgörande av föreningarnas budget och deltar vid behov på föreningarnas styrelsemöten vid behandling av ekonomiska ärenden. Förbundets kommunikatör anlitas av medlemsföreningarna för hjälp med bland annat informationsspridning och marknadsföring. Förbundets byråsekreterare/receptionist bistår med information om och kontakt till samtliga föreningar. Byråsekreteraren/receptionisten ansvarar för föreningarnas medlemsregister, inklusive fakturering och registrering av inbetalningar, hemsidesuppdateringar för de föreningar som har hemsida via förbundet samt föreningarnas informationsmaterial. Även personligt ombud och verksamhetsledaren erbjuder direkt service till medlemsföreningarna. Personligt ombuds service sker till viss del i samarbete med föreningarnas anställda. Exempelvis hålls gemensamma möten med klienten som ibland är medlem i någon av föreningarna, och föreningarna kan hänvisa medlemmar till personligt ombud. Det motsatta sker också, dvs. att personligt ombud hänvisar klienter till någon förening. Verksamhetsledaren arbetar mycket med intressebevakning för medlemsföreningarna och koordinerar till exempel alla utlåtanden så att varje förening inte själv behöver utarbeta egna utlåtanden.

Servicen till medlemsföreningarna är kostnadsfri för föreningarna (förutom självkostnadspris för kopior och porto) och regleras i ett skilt dokument.

Godkänd av styrelsen för Ålands handikappförbund r.f. 26.9.2022/§161